

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/216692,Wladze-ZSRS-przyznaja-sie-do-mordu-katynskiego.html>
26.02.2026, 17:15

Władze ZSRS przyznają się do mordu katyńskiego

13 kwietnia 1990 r., Związek Sowiecki po raz pierwszy oficjalnie przyznał, że NKWD dokonało zbrodni na polskich oficerach w Katyniu i była to „jedna z cięższych zbrodni stalinizmu”.

[Zbrodnia Katyńska](#) [Zbrodnie sowieckie ZSRS](#)

13.04

Jako winnych zbrodni wskazano komisarza NKWD Ławrentija Berię oraz jego zastępcę Wsiewołoda Mierkułowa. Prezydent ZSRS Michaił Gorbaczow, podczas oficjalnej wizyty prezydenta RP w Moskwie, przekazał stronie polskiej dokumenty katyńskie oraz oficjalnie zlecił Głównej Prokuraturze Wojskowej ZSRS wyjaśnienie okoliczności zbrodni katyńskiej.

14 października 1992 r. dyrektor Archiwum Państwowego Federacji Rosyjskiej prof. Rudolf Pichoja, na polecenie prezydenta Rosji Borysa Jelcyna, przekazał prezydentowi RP Lechowi Wałęsie kopie dokumentów z tzw. Pakietu specjalnego nr 1 dotyczącej zbrodni popełnionych w Katyniu, Charkowie i Kalininie (obecnie Twer). Wśród dokumentów była „Decyzja Katyńska” Ludowego Komisarza Spraw Wewnętrznych Ławrentija Berii z 5 marca 1940 r., nakazująca dokonanie zbrodni na polskich jeńcach wojennych i więźniach, podpisana przez Stalina, Woroszyłowa, Mołotowa, Mikojana, Kalinina oraz Kaganowicza. Wymienionych w dokumencie Polaków Beria nazwał

„(...) zawziętymi wrogami władzy sowieckiej.”

Zażądał rozpatrzenia ich spraw *„(...) bez wzywania aresztowanych i bez przedstawiania zarzutów, decyzji o zakończeniu śledztwa i aktu oskarżenia”* oraz *„(...) z zastosowaniem wobec nich najwyższego wymiaru kary – rozstrzelania”*.

Strona rosyjska przekazała również kopię notatki szefa KGB Aleksandra Szelepina z 3 marca 1959 r. W notatce Szelepin zawarł informację o wymordowaniu na podstawie decyzji z 5 marca 1940 r. 21 857 polskich jeńców wojennych (na podstawie decyzji z 5 marca 1940 r.) przytoczył szczegóły tej zbrodni oraz proponował I sekretarzowi Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Związku Sowieckiego Nikicie Chruszczowowi zniszczenie teczek personalnych Polaków zamordowanych przez NKWD w 1940 r.

Opinia publiczna miała również okazję zapoznać się z protokołami przesłuchań kilku uczestników zbrodni, których rosyjskie organy ścigania wezwały do złożenia zeznań w charakterze świadków.

Archiwum IPN posiada kopie dokumentów przekazanych przez stronę rosyjską w latach 1990-1993, wykazy ilościowe transportów kolejowych wywożących polskich jeńców wojennych z Kozielska, Ostaszkowa i Starobielska oraz dokumenty wytworzone przez urzędy i organy bezpieczeństwa ZSRS i republik sowieckich – białoruskiej, litewskiej i ukraińskiej.

Ponadto Archiwum IPN dysponuje kopiami dokumentacji związanej z represjami sowieckimi wobec obywateli polskich, zgromadzonymi przez Jędrzeja Tucholskiego, badacza zbrodni katyńskiej i wieloletniego pracownika IPN, oraz materiałami dotyczącymi mordu katyńskiego z The Polish Underground Movement Study Trast London.

W Oddziałowym Archiwum IPN w Krakowie znajdują się dokumenty odnoszące się do odkrycia masowych grobów w Lesie Katyńskim i prowadzonych tam prac w 1943 r., fotografie z prowadzonych czynności ekshumacyjnych oraz akta prokuratury Specjalnego Sądu Karnego w Krakowie (sygnatura IPN Kr 303/1-19).

Polecamy:

- [Kopia Decyzji Katyńskiej z 5 marca 1940 r. przekazana w 1992 r. przez dyrektora Archiwum Państwowego Federacji Rosyjskiej](#)
- [Portal Katyń 1940](#)
- [Artykuły dotyczące Zbrodni Katyńskiej na portalu Przystanek Historia](#)
- [Teka edukacyjna IPN „Zbrodnia Katyńska”](#)
- [Wirtualna paczka historyczna o Zbrodni Katyńskiej](#)
- [Infografiki historyczne. Zbrodnia katyńska](#)
- [Śledztwo IPN w sprawie Zbrodni Katyńskiej](#)
- [Publikacje Wydawnictwa IPN dotyczące Zbrodni Katyńskiej](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Zbrodnia katyńska, Zbrodnie sowieckie, ZSRS

Artykuł

СССР

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

„ марта 1940 г.

№ 494/5

г. МОСКВА

Ц К В К П (б)

товарищу С Т А Л И Н У

В лагерях для военнопленных НКВД СССР и в тюрьмах западных областей Украины и Белоруссии в настоящее время содержится большое количество бывших офицеров польской армии, бывших работников польской полиции и разведывательных органов, членов польских националистических к-р партий, участников вскрытых к-р повстанческих организаций, перебежчиков и др. Все они являются заклятыми врагами советской власти, проникнутыми ненавистью к советскому строю.

Военнопленные офицеры и полицейские, находясь в лагерях, пытаются продолжать к-р работу, ведут антисоветскую агитацию. Каждый из них только и ждет освобождения, чтобы иметь возможность активно включиться в борьбу против советской власти.

Органами НКВД в западных областях Украины и Белоруссии вскрыт ряд к-р повстанческих организаций. Во всех этих к-р организациях активную руководящую роль играли бывшие офицеры бывшей польской армии, бывшие полицейские и жандармы.

Среди задержанных перебежчиков и нарушителей гос-

Г. Калинин-31
Г. Казакович-31